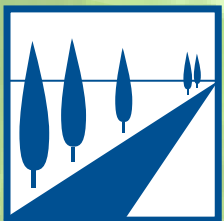

Groenvisie 2017 – 2027

Samen houden we Ermelo vitaal groen

Een frisgroene kijk
op onze bossen,
heide, landschap en
stedelijk groen
voor een vitaal en
toekomstbestendige
groene gemeente.

Voorwoord

Voor u ligt de Groenvisie Ermelo 2017 - 2027. Ik presenteer het met plezier en met gepaste trots. Aan de ontwikkeling van deze groenvisie werkten namelijk heel veel Ermeloërs mee en dat is precies zoals de gemeente dat graag ziet: inzet en betrokkenheid van burgers en voor de gemeente een regisserende en stimulerende rol.

Ermelo is een mooie en groene gemeente en dat ligt niet alleen aan de gemeente. Dat komt óók door de mooie bomen, de tuinen van inwoners, door de groene terreinen van zorginstellingen en landgoedeigenaren, aan de inzet van organisaties als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer, Stichting Het Geldersch Landschap & Kasteelen én de betrokkenheid en gedrevenheid van de vele groene werkgroepen, verenigingen en organisaties die binnen onze gemeente actief zijn. Met elkaar onderkennen we het enorme belang van groen en zorgen we ervoor.

Al diegenen die input voor deze groenvisie leverden wil ik heel hartelijk bedanken. Iedereen die deze groenvisie leest nodig ik van harte uit: werk mee aan het behoud én de versterking van het groene karakter van onze gemeente. In deze nieuwe groenvisie leest u vele mooie voorstellen en ideeën!

Samen houden we Ermelo vitaal groen. Ik heb daar alle vertrouwen in.

Ermelo, december 2017

Jan van Eijsden,
wethouder gemeente Ermelo.

INTRODUCTIE

“Waar gaat dit plan over?”

- inleiding
- doel van dit plan
- uitgangspunten
- groen Ermelo
- waarden en functies

VISIE & AMBITIES

“Wat vinden we belangrijk?”

- leeswijzer
- visie op groen
- groen en identiteit
- groen en gezondheid
- groen en biodiversiteit
- groen, klimaat en duurzaamheid
- groen, participatie en leefbaarheid
- groen en economie

BELEID

“Wat laten we zien?”

- leeswijzer
- groen in de bebouwde kom
- bomen
- flora en fauna
- landschappelijke elementen
- natuurterreinen
- bossen

REALISATIE

“Hoe maken we het waar?”

- maatregelen
- financiering
- invoering

EXTRA

Bijlagen en links

1. opgehaalde reacties
2. samenvatting andere plannen
3. samenvatting juridisch kader
4. functies van groen
5. criteria waardevolle bomen
6. matentabel bomen
7. landelijk register bomen
8. allergie door bomen
9. planten en dieren in Ermelo
10. beheerplannen Natura 2000

- Begrippenlijst
- Literatuurlijst
- Samenvatting

Samenvatting Groenvisie Ermelo

Samen houden we Ermelo vitaal groen

Dankzij haar ligging biedt het groen in de gemeente Ermelo bewoners en bezoekers veel variatie. Het dorp en de buurtschappen liggen in een aantrekkelijk contrastrijk landschap: uitgestrekte, donkere bossen; weidse heidevelden; kleinschalig boerenland; fraaie landgoederen én de openheid van het Veluwerandmeer. Daarnaast zijn er de parken van zorginstellingen en is er groen in de buurten: het groen langs de wegen, op speelplekken, rond onze monumenten en kunstwerken, de bomen en plantsoenen, de vaste planten en vele bloembollen én natuurlijk de tuinen van particulieren. Met al dat groen heeft Ermelo goud in handen.

Groen is van grote waarde. Groen draagt bij aan:

- de identiteit van de leefomgeving;
- de volksgezondheid;
- de biodiversiteit;
- duurzaam- en klimaatbestendigheid;
- een betrokken en leefbare samenleving;
- een gezonde lokale economie.

Als gemeente willen we zorgvuldig met groen omgaan: de groenvisie geeft ons een actueel kader om het aanwezige groen te waarderen en richting te geven aan het realiseren van nieuw groen.

Aan deze groenvisie werkten inwoners en organisaties mee. Groen leeft in Ermelo. Inwoners maakten ons blij met ruim 400 reacties¹. Veel suggesties zijn in deze groenvisie verwerkt; de reacties op detailniveau nemen we mee in de uitwerking van deze groenvisie in ondermeer beheerplannen.

Onze visie op groen

Groen is de basisvoorwaarde voor een duurzame en gezonde leefomgeving voor mensen, planten en dieren. Voor inwoners en bezoekers van de gemeente Ermelo is de nabijheid van groen met een hoge kwaliteit belangrijk, evenals groen dat beleefbaar en toegankelijk is. Wat groen is houden we graag groen. Waar nodig zoeken we naar kansen voor extra vergroening. Waar groen moet verdwijnen, compenseren we dit zoveel mogelijk.

Onze groenvoorzieningen zijn van goede kwaliteit; we beheren ze duurzaam en zorgvuldig. Bij inrichting en beheer spelen we in op nieuwe ontwikkelingen, kennis, trends en behoeften.

Ons motto is: 'Samen houden we Ermelo vitaal groen'. De betrokkenheid van inwoners, organisaties en ondernemers bij hun groene woonomgeving vinden we belangrijk.

¹ In verband met de ontwikkeling van deze groenvisie zijn diverse bijeenkomsten en inloopavonden georganiseerd. Ook op de markt en via de website en Facebook zijn reacties binnengekomen. Zie ook bijlage 1

Met deze groenvisie zetten we in op de volgende hoofdlijnen:

- de waarde(n) van het aanwezige groen willen we behouden en versterken;
- de kwaliteit van het groen willen we verhogen;
- waardevol groen dat moet verdwijnen, compenseren we met nieuw groen;
- (ook) in het kader van de klimaatbestendigheid willen we bepaalde gebieden vergroenen: delen van het centrum en de buurten ten zuiden daarvan;
- we vergroten het groenbewustzijn en participatie vanuit onze samenleving.

Onze rol als gemeente verschuift naar de rol van regisseur, verbinder en facilitator. Het groene kapitaal beheren we zorgvuldig en toekomstgericht: denken vanuit de waarden van het groen staat daarbij voorop.

Waarden van groen

Groen vervult allerlei functies voor mens, economie en natuur. Het draagt bij aan de leefbaarheid van de woon- en werkomgeving en is belangrijk voor de gezondheid van mensen. Het geeft een meerwaarde aan onroerend goed en draagt bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor bedrijven. Het geeft ruimte voor biodiversiteit en maakt natuurbeleving in de directe woonomgeving mogelijk.

Groen is ook van groot belang in verband met de klimaatbestendigheid: in regenrijke tijden kunnen we het hemelwater niet kwijt via de gebruikelijke afvoerkanalen. We hebben ruimte nodig om water tijdelijk op te slaan én minder versteend oppervlak, zodat het hemelwater veilig in de bodem kan infiltreren.

Groen draagt bovendien substantieel bij aan onze duurzaamheidsdoelstellingen: vooral volwassen bomen leggen veel CO₂ vast. Onze bossen en groene aders in het dorp zijn ook daarom waardevol.

Onze ambities

Thema	Ambitie		
Identiteit	Groene identiteit versterken	Groen is integraal onderdeel van elk plan	Groen op de groenkaart koesteren
Gezondheid	Openbaar groen nodigt uit tot bewegen, ontspannen en ontmoeten	Uitbreiden van gebruiksmogelijkheden van het groen	Gezond oud worden met groen
Biodiversiteit	Behouden en waar mogelijk versterken van aanwezige biodiversiteit	Meer natuur-inclusief ontwikkelen	Meer aandacht voor unieke soorten voor Ermelo
Klimaat en duurzaamheid	Meer bovengronds opvangen van hemelwater	Meer benutten van afvalstromen uit groen	Landschappelijke inpassing voorzieningen voor duurzame energie
Participatie	Bij alle plannen over groen kunnen onze inwoners meedenken of meedoen	Meer actieve buurten die meehelpen bij het groen	Vergroten van bewustzijn van groene waarden
Economie	Brede erkenning van de groene waarden	Meer groen- en natuur-inclusief ontwikkelen	Behouden areaal FSC beheerd bos

In de groenvisie zijn deze ambities vertaald naar beleid voor het hele grondgebied van de gemeente voor: Groen in het dorp Ermelo; Bomen; Flora en fauna; Landschappelijke elementen; Natuurterreinen (incl. heide); Bossen; Ruimtelijke ontwikkeling; Aanleg en sortiment; Beheer en onderhoud; Omgaan met overlast; Natuurontwikkeling en Biodiversiteit.

In het beleid speelt het volgende een belangrijke rol:

- de hoeveelheid groen;
- de waarde(n) van groen;
- leefomgevingsgroen;
- bomen.

De hoeveelheid groen

De gemeente Ermelo heeft ruim 1.800 hectare groen in beheer; bijna 90 hectare daarvan is stedelijk groen. We beheren daar ook 14.000 bomen. Ermelo heeft een relatief oud bomenbestand, waarvan een groot aantal is opgenomen op de gemeentelijk lijst met waardevolle bomen.

Als je alle direct om de woonbuurten gelegen bos- en natuurgebieden meeneemt (vrijwel alle wijken grenzen aan een zeer goed toegankelijk buitengebied), is er op basis van CBS-cijfers, in de gemeente Ermelo per woning gemiddeld ruim 150 m² oppervlakte openbaar groen.

Als je uitsluitend het gemeentelijk openbaar groen in het dorp telt, is het gemiddelde 100 m² per woning en 0,5 boom per inwoner. De landelijke richtlijn ligt op 75 m² en 0,5 boom. Ermelo heeft daarmee voldoende groen; dat wordt ook bevestigd door de inwoners, die bij de ontwikkeling van de groenvisie betrokken waren. Toch is er behoefte aan vergroening. Het

openbaar groen is namelijk niet overal even goed verdeeld, die varieert van 30 m² per woning in het centrum tot 150 m² in noord. Vooral in het centrum en de buurten ten zuiden daarvan is meer groen wenselijk.

Onze ambitie ten aanzien van het groenareaal: we willen de hoeveelheid groen in het dorp behouden en vooral de kwaliteit ervan verbeteren. Als er groen in het dorp verdwijnt, willen we daarvoor in de plaats ánder toegankelijk groen. Dat hoeft niet per definitie groen van de gemeente te zijn: met groen begroeide wanden en muren kunnen bijvoorbeeld ook meetellen. Bij ontwikkelingen hanteren we als gemiddeld richtgetal op wijkniveau 100 m² openbaar groen per woning en 0,5 boom per inwoner.

De waarde(n) van groen

In de groenvisie maken we onderscheid in structureel groen en leefomgevingsgroen. Het structureel groen staat op de groenkaart. Er zijn twee groenkaarten: een voor het buitengebied en een voor het stedelijk gebied (het dorp Ermelo).

Criteria om groen op de **kaart van het buitengebied** te zetten zijn:

- locaties met 'hotspots' (rust- en verblijfplaatsen) van belangrijke en beschermde flora en fauna, zoals de leefgebieden van het grootwild en amfibieën en reptielen;
- belangrijke groene routes en groene voorzieningen;
- gewenste ontwikkelingen zoals ecologische verbindingzones.

Bij deze kaart staat voorop dat hij inzicht geeft in de diversiteit, waarden en samenhang van de aanwezige elementen: bossen, heide- en

natuurterreinen, kleine landschappelijke elementen, bermen en langs wegen en de daarin levende flora en fauna.

Criteria om groen op de kaart voor het stedelijk gebied te zetten zijn:

- het groen is gekoppeld aan de zichtbare geschiedenis van Ermelo en heeft cultuurhistorische betekenis (zoals de bomen langs de Oude Telgterweg of de eikenhakhoutwal langs de Harderwijkerweg);
- het groen herinnert aan het landschap waarin we gebouwd hebben (zoals de groene aders in wijk West);
- het groen is gekoppeld aan de hoofdwegenstructuur en helpt om ons te oriënteren of geeft beschutting (zoals bij de Jacob Catslaan of de Steynlaan);
- het groen hoort bij het ontwerp van de wijk (zoals de bomenstructuren in buurt De Riet);
- het groen vervult een belangrijke rol voor (beschermde) flora en fauna (bijvoorbeeld nestbomen van roofvogels en uilen of vleermuisroutes op Veldwijk en 's-Heerenloo);
- het groen is nodig om water op te vangen (zoals de wadi's bij de nieuwbouw op Veldwijk en rond kasteel Groot Horloo en in enkele wijken);
- het groen is ingericht of wordt gebruikt voor beleven, bewegen en spelen (bijvoorbeeld de buurtspeelplekken, de Klokbeek en het Indianenbos).

Op de kaart staat niet alleen het bestaande groen maar ook wensen en kansen waar het groen kan worden versterkt of waar versterking is gewenst.

Er is onderscheid gemaakt in:

- groene vlakken, zoals de bosvakken;
- groene parels, zoals bijvoorbeeld de rotondes met vaste planten en de groenaankleding van monumenten;
- groene lijnen zoals de lanen met eventuele onderbegroeiing;
- groene punten, zoals individuele bomen.

Er worden twee niveaus onderscheiden: de hoofdgroenstructuur en de nevangroenstructuur. Met elkaar vormen die het 'groene raamwerk' van het dorp Ermelo. Dit raamwerk zorgt voor een robuuste basis voor het groene karakter én een naadloze overgang naar het omringende buitengebied.

Het groen op de kaart koesteren we **(nee tenzij)**. We richten ons daarbij op instandhouding van de groenelementen als geheel. Een individuele boom kan eventueel wijken als dit van belang is voor de veiligheid of onderhoud. Als groen van de kaart - na een zorgvuldige belangenafweging - toch moet wijken, vindt compensatie plaats. Als vervolg op deze groenvisie maken we per structurelement (groep) een uitwerking van het gewenste groen: de op deze manier verkregen streefbeelden bepalen of er ontwikkelingen mogelijk of verbeteringen nodig zijn.

Leefomgevingsgroen

Op de groenkaart staat al veel groen. Er is echter nog veel meer groen: het groen op straat- of buurtniveau. Dit rekenen we niet tot het groene raamwerk, maar heeft wel veel waarden: dit groen is van esthetische of functionele betekenis voor de direct omwonenden. We noemen het in deze groenvisie leefomgevingsgroen.

Bij het leefomgevingsgroen is er meer ruimte om een aangepaste invulling te geven aan het aanwezige groen (**ja mits**). De inwoners anno nu zijn namelijk anderen dan de inwoners in de ontstaansjaren van de diverse buurten. De tijden zijn veranderd: de eisen (en wensen) aan de openbare ruimte veranderden mee. Zo is het aantal auto's toegenomen, de bevolking meer multicultureel geworden, de leeftijdsopbouw veranderd (meer vergrijzing) en is de sociale controle afgenomen.

In de buurten is daarom een andere invulling van bestaand groen mogelijk (buurtmoestuin, beleef/beweeg/welzijnsommetjes, vlinderidylle); een verandering van functie (spelen) eveneens. Voorwaarden zijn wel dat er voldoende groen op loopafstand aanwezig blijft en dat het groen aansluit op het karakter of identiteit van de specifieke buurt.

Bomen

We beschouwen bomen als één van de belangrijkste groenelementen in de bebouwde omgeving en grote delen van ons buitengebied. Bomen vormen een belangrijke schakel binnen onze groenstructuur, dragen aanwijsbaar bij aan een prettig leef-, woon- en werkklimaat en zijn kenmerkend voor de identiteit van Ermelo.

Onze bomenvisie:

- Bomen in Ermelo zijn van onmisbare waarde voor de woon-, leef-, natuur- en milieukwaliteit van dorp en landschap.
- Bomen in Ermelo zijn gezond en het bestand is gevarieerd van samenstelling, zowel wat leeftijd als soorten betreft.

- Bomen staan op de juiste plaats zodat ze hun functies goed kunnen vervullen en oud kunnen worden.

Eigenaren zijn verplicht een kapvergunning aan te vragen, als de betrokken boom is opgenomen op de groenkaart en/of de waardevolle bomen. Op de waardevolle bomenlijst staan solitaire bomen in de hele gemeente van zowel de gemeente als van particulieren¹.

We benoemen een boom tot '**waardevolle boom**' als de boom vitaal is, een levensverwachting heeft van meer dan 10 jaar én voldoet aan de volgende criteria. De boom is:

- geplant als herdenkingsboom (de Amaliaboom bijvoorbeeld);
- cultuurhistorisch van betekenis: de boom hoort bij de geschiedenis van de plek of een gebouw (zoals leilindes bij een boerderij);
- beeldbepalend: karakteristiek in het landschap of het wijk- of straatbeeld;
- van betekenis als permanente verblijf- of standplaats voor flora en fauna (natuurwaarde);
- opvallend vanwege zijn bijzondere vorm, omvang en/of soort (dendrologisch waardevol of intrinsieke waarde).

Groenbeleid

Per deelgebied zijn beleidslijnen geformuleerd die de richting bepalen. Deze beleidslijnen vormen met elkaar de 'spelregels' van de gemeente voor het openbaar groen. In de tabel zijn ze naast elkaar gezet.

¹ Op dit moment zijn alleen nog de bomen in het zuidelijk deel van het dorp geïnventariseerd

Beleidslijnen

A. STEDELIJK GROEN (90 hectare openbaar groen in stedelijk gebied)		
1. Behoud van het huidige areaal openbaar groen	2. Koesteren van het groen op de groenkaart en compensatie bij aantasting	3. Flexibel maar wel zorgvuldig omgaan met leefomgevingsgroen
4. Groen wordt op gelijkwaardig wijze gewogen met andere belangen	5. Nieuw groen afstemmen op bouwplan en omgeving en invulling geven aan groenkaart	6. Gemeenschappelijk belang van groen gaat voor individueel belang
7. Zorgen voor groen in nieuwbouw en herinrichtingsplannen om deze klimaatbestendig te maken	8. Aanplanten van soorten voor bijen, insecten en vogels of nutsfuncties	9. Eenduidig aanpakken van overlast
10. Beheren zonder kapitaalvernietiging	11. Gelijkmatig beheren met kwaliteitsniveaus (faseren en zonen)	12. Terughoudend opstellen bij verkoop en in gebruik geven van openbaar groen
B. BOMEN (20.000 stuks buiten de bossen, waarvan 14.000 in stedelijk gebied)		
1. Hanteren matentabel bij nieuwe aanplant van bomen	2. Beschermen van bomen volgens Bomenverordening/APV	3. Adviseren en subsidiëren op verzoek van particuliere eigenaren van waardevolle bomen
4. Planmatig beheren	5. Eenduidig aanpakken van overlast gericht op duurzaam behoud en vitaliteit	6. Werkzaamheden aan bomen uitvoeren conform 'Handboek Bomen'
7. Vervangen van wegbegeleidende beplanting volgens vervangingsstrategie		
C. FLORA EN FAUNA (meer dan 2.000 verschillende soorten op gehele grondgebied van de gemeente)		
1. Versterken biodiversiteit door inzet op lokale soorten en stimuleren kennis hierover	2. Wilde dieren vertegenwoordigen belangrijke waarden van het groen	3. Beschermde soorten in stand houden volgens natuurwetgeving
4. Borging van het aantoonbaar zorgvuldig handelen door inzet van gedragscodes en vereiste deskundigheden	5. Faunabeheer inzetten als middel om te kunnen sturen bij knelpunten	6. Lokaal maatwerk voor professioneel en planmatig faunabeheer (ook voor jacht)
D. LANDSCHAPSELEMENTEN (21 hectare houtwallen, singels en kleine bosjes en 38 hectare bermen)		
1. Koesteren bestaand landschap	2. Beheer richten op langdurige instandhouding	3. Verhogen biodiversiteit
4. Kennisontwikkeling heeft voorkeur boven handhaving		
E. NATUURTERREINEN (1.056 hectare gemeentelijke heide en natuurterreinen)		
1. Behouden en ontwikkelen van structuurvariatie en biodiversiteit	2. Vergroten areaal toegankelijke natte heide	3. Natuurwetgeving is bepalend en geeft kansen; invullen Natura-2000 doelen
4. Handhaven intensiteit recreanten	5. Concentreren en zonen van recreatie	6. Verminderen inzet verbrandingsmotoren
F. BOSSEN (650 hectare gemeentelijk bos)		
1. Natura-2000 doelen invullen en bijbehorende soorten koesteren	2. Beheer richten op alle functies van bos	3. Duurzaam in stand houden van huidig areaal en kwaliteit
4. Bos blijft bos; anders compenseren met nieuw bos of natuur	5. Bossen zijn bereikbaar en toegankelijk binnen mogelijkheden van veiligheid en natuurwetgeving	6. Benutten houtproducerend vermogen door duurzaam oogsten (tot maximaal 50-70 procent van de bijgroei)
7. Gekapt hout verkopen (onze voorkeur), laten liggen of versnipperen (liever niet)	8. Hout uit eigen bossen zelf toepassen	

Realisatie

Met de groenvisie brengen we in de eerste plaats de belangrijkste groene waarden en structuren in beeld en geven we aan waar ambities liggen om deze te versterken of uit te bouwen. Hierbij zijn ook spelregels, instrumenten en maatregelen benoemd. Om te zorgen dat we deze we ook in de praktijk kunnen brengen is er meer nodig. De groenvisie sluiten we daarom af met het beantwoorden van drie vragen. Met een lijst met vervolgprojecten en acties beantwoorden we de vraag: 'Wat gaan we doen?'. Vervolgens geven we op hoofdlijnen weer wat de financieringsmogelijkheden daarvoor zijn en daarmee antwoord op de vraag 'Hoe gaan we het betalen?'. Door inzet van voorlichting en educatie geven we tot slot antwoorde op de vraag: 'Hoe vertellen we het?'

De komende jaren zullen we in onze (meer)jaarprogramma's en uitvoeringsagenda's veel projecten uit de groenvisie kunnen inpassen. Een ander deel ligt klaar om in te schuiven bij projecten van andere disciplines zodat we werk met werk kunnen maken. Voor nog weer andere projecten is aanvullende financiering nodig. Hier gaan we naar op zoek en hopen samen met u tot (nieuwe vormen van) samenwerking te komen.

Terug

Colofon:
Samenstelling en redactie: gemeente Ermelo
Met dank aan al onze inwoners en collega's

Groenvisie Ermelo

**Uitgave gemeente Ermelo
december 2017**

